

MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO

Strategia Rozwoju Kraju 2020

AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA
GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO

STRESZCZENIE

Warszawa, wrzesień 2012 r.

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020 PRZYJĘTA

25 września 2012 r. rząd przyjął średniookresową strategię rozwoju kraju, która określa cele rozwojowe Polski na najbliższe 8 lat. To kolejny etap porządkowania dokumentów strategicznych oraz budowy nowoczesnego systemu zarządzania rozwojem państwa

Procesy globalizacyjne i rozwojowe zachodzące na świecie ujawniły nowe wyzwania, przed którymi stoi Polska. Sprostanie tym wyzwaniom, a także rosnącym oczekiwaniom Polaków, wymaga prowadzenia przemyślanej polityki rozwoju gwarantującej poprawę poziomu i jakości życia, wzmacniającej potencjał gospodarczy i możliwości jego wykorzystania. **Przyjęcie nowoczesnej, śmiałej wizji rozwojowej i jej konsekwentna realizacja to niezbędny warunek skoku cywilizacyjnego Polski.**

Konieczne stało się opracowanie i przyjęcie nowej koncepcji rozwojowej, takiej strategii, która pozwoli na aktywne podejście do wyzwań i uniknięcie dryfu rozwojowego. Polska musi w szczególności stawić czoła wyzwaniom środowiskowym i energetycznym oraz wzmocnić konkurencyjność swej gospodarki, aby sprostać procesom globalizacji, a także poprawić spójność społeczną, wpływającą na wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego obywateli.

Rząd podjął w ostatnich latach wiele inicjatyw na rzecz programowania strategicznego w Polsce oraz stworzenia kompleksowego systemu zarządzania rozwojem.

Wypracowane zostały **podwaliny nowego systemu dokumentów strategicznych** określających wizję i kierunki rozwoju kraju zarówno w perspektywie długookresowej do 2030 roku (dokument **Polska 2030.Trzecia fala nowoczesności**), jak i w najbliższej dekadzie (dokument **Strategia Rozwoju Kraju 2020** oraz **9 strategii zintegrowanych**).

Czym jest Strategia Rozwoju Kraju 2020?

Strategia Rozwoju Kraju 2020 - główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, **wskazuje strategiczne zadania państwa**, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych).

Strategia Rozwoju Kraju 2020 **oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju**. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro.

W najbliższych latach kluczowe będzie pogodzenie konieczności równoważenia finansów publicznych i zwiększania oszczędności, przy jednoczesnej realizacji rozwoju opartego na likwidowaniu największych barier rozwojowych, ale też rozwoju w coraz większym stopniu opartego na edukacji, cyfryzacji i innowacyjności.

Szczególnie ważne będzie przeprowadzenie zmian systemowych, kompetencyjnych i instytucjonalnych sprzyjających uwolnieniu potencjałów i rezerw rozwojowych, a także środków finansowych.

Strategia wytycza **trzy obszary strategiczne** - Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna, **w których koncentrować się będą główne działania** oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Strategia średniookresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie jednak koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione i wykorzystane będą stymulowały rozwój.

Celem głównym Strategii staje się więc **wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.**

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane.

Strategia jest skierowana nie tylko do administracji publicznej. **Integruje ona wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze**, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno-gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań.

Podstawowym elementem procesu monitorowania Strategii Rozwoju Kraju 2020 będą zawarte w tym dokumencie wskaźniki kluczowe. Posłużą one przede wszystkim ocenie, w jakim stopniu udało się osiągnąć zamierzone cele poprawy poziomu życia obywateli. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

lp.	Wskaźnik	Wartość w roku bazowym (2010)	Wartość w roku docelowym (2020)	Źródła dla 2010 r.
1	PKB na mieszkańca w PPS (UE27=100)	63	74-79	Eurostat
2	Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych ogółem (2010 =100)	100	138-142	GUS
3	Saldo strukturalne sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB (w %)	-7,8	-1	MF
4	Wskaźnik Globalnej Konkurencyjności // Miejsce w rankingu	4,51 // 39.	5,2 // 25.	WEF

Strategia Rozwoju Kraju 2020 będzie również odniesieniem na gruncie krajowym dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. umowy partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, WPR i WPRyB). Wskazane w Strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne. Postęp w osiąganiu priorytetów rozwojowych UE będzie mierzony za pomocą następujących wskaźników:

lp.	Wskaźnik	Wartość w roku bazowym (2010)	Wartość w roku docelowym (2020)	Źródła dla 2010 r.
1	Nakłady na B+R (GERD) (w %)	0,74	1,7	GUS
2	Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata (w %) ogółem//kobiety//mężczyźni	64,6//57,7//71,6	71//69//73	GUS
3	Młodzież niekontynuująca nauki (w %)	5,4	4,5	GUS
4	Odsetek osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie (w %) ogółem//miasto//wieś	35,3//44,4//18,8	45//50//30	GUS
5	Energochłonność gospodarki (kgoe/1000 €)	363,7 (2009)	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej do poziomu ok.96 Mtoe w 2020 roku	Eurostat
6	Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto (w %)	9,5	15	GUS
7	Zmiana emisji gazów cieplarnianych w stosunku do 1990 r. (w %)	87,9	Redukcja emisji CO2	KOBIZE/GUS
8	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy trzech podwskaźników) (w %)	27,8	20-23	Eurostat

Obszar strategiczny 1: Sprawne i efektywne państwo

Sprawnie działające państwo, efektywnie dysponujące dostępnymi środkami publicznymi i skutecznie odwołujące się do energii samoorganizującego się społeczeństwa obywatelskiego jest warunkiem realizacji przyjętych celów rozwojowych. Sprawne państwo jest: **przejrzyste, przyjazne, pomocnicze i partycypacyjne**. Sprawność państwa zależy od:

- ✓ sprawności jego instytucji,
- ✓ zdolności do podejmowania oraz przeprowadzania niezbędnych reform,
- ✓ współpracy z obywatelami,
- ✓ akceptacji społecznej dla przeprowadzanych reform,
- ✓ zdolności zarządzania w dobie dysponowania ograniczonymi środkami.

Modernizacja państwa w okresie do 2020 r. polegać będzie na realizacji interesu publicznego w harmonijnej zgodzie z zasadą respektowania dobra każdego obywatela. Aby to osiągnąć należy:

1. stworzyć **system efektywnego zarządzania rozwojem**. W tym celu niezbędne jest zapewnienie:
 - ✓ **nowoczesnych, efektywnych instytucji publicznych** dostępnych dla obywatela i otwartych na jego potrzeby. Aby to osiągnąć konieczny jest **przegląd i analiza mechanizmów oraz zasad funkcjonowania instytucji publicznych**, zarówno tych funkcjonujących na poziomie krajowym, jak i na różnych poziomach administracji terytorialnej. Wynikiem takiego przeglądu będzie uporządkowanie kompetencji poszczególnych instytucji publicznych oraz wprowadzenie niezbędnych zmian strukturalnych i organizacyjnych;
 - ✓ **kompleksowej wizji rozwoju kraju**. Należy dokończyć proces wdrażania **nowego systemu dokumentów strategicznych**, który obejmuje zbudowanie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego, regionalnego i przestrzennego oraz realizację celów strategicznych przez sprawne przygotowywanie oraz wdrażanie programów;
 - ✓ **lepszego jakości prawa**. Podstawą do podjęcia zmian będzie przegląd obowiązującego ustawodawstwa, a w jego efekcie zapewnienie spójności, aktualności i adekwatności przepisów oraz wyeliminowanie zbędnych regulacji oraz uproszczenie procesów legislacyjnych;
 - ✓ **szerszego wykorzystania technik teleinformatycznych** w procesie komunikowania się rządu z obywatelami, zwiększenie dostępności do infrastruktury w tym zakresie oraz realizacja idei otwartego rządu, dającej obywatelom możliwość aktywnego uczestnictwa w tworzeniu prawa i realizacji polityk. Nowoczesne technologie pozwalają upowszechnić formułę *e-government* oraz *e-administracji*;
 - ✓ **ładu przestrzennego** poprzez zwiększenie stopnia pokrycia planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni kraju, a obowiązkowo terenów rozwojowych. Wprowadzony zostanie **obowiązek sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych**: obszary miejskie, a w szczególności metropolitalne, tereny wrażliwe rozwojowo, związane z ochroną i użytkowaniem gospodarczym zasobów naturalnych, dziedzictwa kulturowego, objęte ryzykiem katastrof naturalnych, obszary górskie, obszary dotychczas nie objęte procesem planowania (strefa przybrzeżna, morze terytorialne, wyłączna strefa ekonomiczna) oraz obszary przygraniczne.

2. **zapewnić bezpieczeństwo obywatelom we wszystkich jego aspektach**, w tym w sytuacjach kryzysowych. Konieczne jest w tym celu:
 - ✓ zbudowanie **zintegrowanego systemu bezpieczeństwa państwa** łączącego bezpieczeństwo z rozwojem kraju oraz obejmującego wszystkie struktury państwa;
 - ✓ **zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego**, które wpływa zarówno na poziom życia, stan zdrowia społeczeństwa, jak i możliwości rozwoju;
 - ✓ **zbudowanie silnego kapitału społecznego**, który przyczyni się do wzmocnienia potencjału rozwojowego kraju oraz do legitymizacji i akceptacji społecznej dla przeprowadzanych zmian.

3. **zapewnić środki na działania rozwojowe** - działania państwa nie powinny ograniczać się wyłącznie do niwelowania skutków spowolnienia gospodarczego spowodowanego kryzysem światowym, ale również tworzyć podstawy do budowy nowych przewag konkurencyjnych polskiej gospodarki. Najważniejszymi działaniami w tej kwestii będą:
 - ✓ likwidacja istniejących barier rozwojowych, „wąskich gardeł”, które utrudniają zwiększenie konkurencyjności polskiej gospodarki - przede wszystkim **zmniejszenie wysokiego deficytu finansów publicznych, wzrost środków na działania rozwojowe oraz usprawnienie systemu finansowania polityk publicznych**;
 - ✓ skoncentrowanie dostępnych, ograniczonych środków budżetowych na wybranych obszarach, które w największym stopniu przyczyniają się do zwiększania konkurencyjności gospodarki. Jednocześnie powinna nastąpić stopniowa **realokacja struktury wydatków publicznych w kierunku zwiększania wydatków na działania rozwojowe**.

Realizacja reform w obszarze sprawnego i efektywnego państwa będzie monitorowana m.in. za pomocą następujących wskaźników:

lp.	Wskaźnik	Wartość w roku bazowym (2010)	Wartość w roku docelowym (2020)	Źródła dla 2010 r.
1	Wskaźnik efektywności rządzenia	0,64 (2009)	1	BŚ
2	Udział wydatków publicznych przeznaczonych na cele prorozwojowe w PKB (w %)	16,4	17,6	IBS na podst. danych GUS
3	Zaufanie ludzi dorosłych wobec innych (w %)	26	35	CBOS

Obszar strategiczny 2. - Konkurencyjna gospodarka

Sprawne i oparte na zdrowych zasadach funkcjonowanie gospodarki, jej efektywność i nowoczesność decydują o zamożności obywateli, zdolności państwa do realizacji swoich funkcji oraz jego bezpieczeństwie. Współczesny system **globalnych powiązań stwarza ogromne możliwości rozwoju**, równocześnie jednak wystawia gospodarki narodowe, w tym również polską, na **presję konkurencyjną o niespotykanej dotychczas skali**.

Celem numer 1 w tym obszarze jest **wzmocnienie stabilności makroekonomicznej**. Głównymi zadaniami będą:

- ✓ uzdrowienie finansów publicznych;
- ✓ zwiększenie stopy oszczędności i inwestycji, wzrost stopnia konwergencji gospodarki.

W pierwszej kolejności, tj. do 2015 r. polityka gospodarcza będzie się koncentrować na osiągnięciu stabilności makroekonomicznej oraz zapewnieniu środków umożliwiających modernizację kraju. W latach 2016-2020 nacisk położony będzie na **wykorzystywanie wypracowanych wcześniej przewag oraz przyspieszoną modernizację Polski**.

Zwiększanie konkurencyjności gospodarki jest kluczowym zadaniem wpływającym na rozwój kraju i pozycję Polski na rynku światowym. Tradycyjne przewagi konkurencyjne tracą na znaczeniu - stąd niezmiernie pilną potrzebą jest wypracowanie nowych przewag, opartych na wiedzy, kapitale intelektualnym, kapitale społecznym czy rezultatach cyfryzacji.

W ciągu najbliższej dekady **nastąpi modernizacja systemu kształcenia**. Szkoły staną się miejscami, gdzie:

- ✓ młodzi ludzie uzyskają **najbardziej aktualną wiedzę** umożliwiającą im funkcjonowanie we współczesnej cywilizacji;
- ✓ **rozwijane będą kreatywność i umiejętność współpracy**.

Szkolnictwo wyższe zmierzać będzie do funkcjonowania według **modelu uniwersytetu trzeciej generacji** (tj. łączącego rolę edukacyjną i badawczą z wdrażaniem innowacji i biznesem). Wzmocnieniu ulegną związki nauki z przemysłem. Wzrośnie liczba absolwentów kierunków technicznych i przyrodniczych.

Równocześnie prowadzone będą działania **zmierzające do zwiększenia innowacyjności gospodarki**:

- ✓ wzrosną publiczne nakłady na badania i rozwój;
- ✓ stworzone zostaną warunki stymulujące nakłady sektora prywatnego na ten cel;
- ✓ poprawie ulegnie komercjalizacja wyników prac badawczych;
- ✓ wspierany będzie rozwój zaawansowanych technologii.

Istniejący potencjał gospodarczy wymaga właściwego wykorzystania. Wspierana będzie **specjalizacja regionów** oparta na ich zasobach i możliwościach rozwojowych.

Szczególną uwagą będą objęte **warunki funkcjonowania przedsiębiorstw**. Podjęte zostanie szerokie spektrum działań:

- ✓ stworzenie **korzystnego środowiska regulacyjnego** oczyszczonego ze zbędnych i dotkliwych dla przedsiębiorców obciążeń administracyjnych;
- ✓ ułatwienie finansowania działalności;

- ✓ wsparcie **budowy nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury**. Podstawowe znaczenie ma tutaj rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Czynnikiem o strategicznym znaczeniu będzie **właściwe wykorzystanie efektów cyfryzacji**. Główne zadania w tym zakresie obejmą:

- ✓ zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu,
- ✓ upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
- ✓ zapewnienie odpowiedniej jakości treści i usług cyfrowych.

Chociaż rynek z pewnością zaspokoi część potrzeb społeczeństwa, to **Państwo powinno określać strategiczne cele i narzędzia**, które należy wykorzystać, aby polskie treści i usługi znajdowały się na odpowiednim poziomie.

Harmonijne połączenie **wzrostu gospodarczego z wymogami ochrony środowiska** stanowić będzie dla Polski jedno z głównych wyzwań rozwojowych. Podejmowane będą działania skierowane na:

- ✓ zmianę struktury nośników energii oraz poprawę sprawności jej wytwarzania, przesyłu i wykorzystania;
- ✓ zapewnienie poprawy efektywności energetycznej;
- ✓ zwiększenie dywersyfikacji dostaw **paliw** i energii, adaptację do zmian klimatu.

Ważnym zadaniem na najbliższą dekadę będzie **zwiększenie efektywności transportu oraz poprawa międzyregionalnej i lokalnej dostępności terytorialnej**. Działania ukierunkowane będą na likwidację peryferyjności, zarówno całego kraju, jak i jego poszczególnych regionów. Zmieniony zostanie model finansowania infrastruktury transportowej zwiększający wpływ z jej użytkowania oraz angażujący środki pozabudżetowe. Modernizacji i rozbudowie połączeń transportowych towarzyszyć będą działania mające na celu udrożnienie obszarów miejskich.

Kluczowe działania inwestycyjne w okresie do 2020 roku

1. Internet szerokopasmowy
2. Sieć autostrad, dróg ekspresowych i obwodnic
3. Modernizacja linii kolejowych, wymiana taboru, modernizacja dworców
4. Modernizacja i rozbudowa lotnisk
5. Wzmocnienie morskich powiązań transportowych
6. Energetyka jądrowa
7. Sieci przesyłowe
8. Magazynowanie gazu, ropy i paliw płynnych
9. Gospodarka odpadami, infrastruktura oczyszczania ścieków

Realizacja reform w obszarze konkurencyjnej gospodarki będzie monitorowana m.in. za pomocą następujących wskaźników:

lp.	Wskaźnik	Wartość w roku bazowym (2010)	Wartość w roku docelowym (2020)	Źródła dla 2010 r.
1	Struktura pracujących według sektorów gospodarki (sektor I/sektor II/sektor III) (w %)	12,9/30,2/56,9	10/28/62	GUS
2	Udział studentów na kierunkach technicznych i przyrodniczych w liczbie studentów ogółem (w %)	23,3	30	GUS
3	NEET – odsetek osób w wieku 25-29 lat niepracujących i nieuczestniczących w kształceniu i szkoleniu (w %)	21,7	18	EUROSTAT
4	Odsetek osób korzystających regularnie z Internetu (w %) ogółem//miasto//wieś	54,6//61,1//43,5	70-75//75-80//60-65	GUS
5	Długość autostrad (A) i dróg ekspresowych (D) (w km)	(A) 857,4 (D) 674,7	(A) 2000 (D) 2800	GUS na podstawie danych GDDKiA

Obszar strategiczny 3: Spójność społeczna i terytorialna

Ostatni – trzeci - obszar strategiczny obejmuje problematykę spójności społecznej i terytorialnej.

1. W dziedzinie **integracji społecznej** Strategia swymi priorytetami czyni:

- ✓ zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- ✓ zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.

Wśród podejmowanych działań będzie np. zwiększenie dostępności i poprawa jakości **elastycznych form opieki nad dziećmi**, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich i małych miast, czy też tworzenie **warunków dla rozwoju oraz promocja aktywności zawodowej i społecznej seniorów** – wdrażanie modelu „srebrnej gospodarki” oraz inwestycje infrastrukturalne **pozwalające niepełnosprawnym na obecność w przestrzeni publicznej**.

2. W zakresie **zapewnienia dostępu i określonych standardów usług publicznych** priorytetowymi kierunkami interwencji publicznej - zgodnie ze Strategią - będzie:

- ✓ podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych;
- ✓ zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.

Przewiduje się m.in. **wprowadzenie systemu zarządzania usługami publicznymi** (w tym zasady zlecania usług podmiotom niepublicznym, narzędzia pomiaru efektywności), jak również **zmianę zasad finansowania poszczególnych usług publicznych** uwzględniająca m.in. specyfiki terytorialne, łączenie środków finansowych (publiczne, prywatne).

3. Strategia wyznacza także dążenie do **wzmocnienia mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracji przestrzennej** dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

W związku z tym priorytetowe kierunki działań i - w rezultacie - rozwoju obejmą:

- ✓ **tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach**

Interwencje na rzecz wzmocnienia działań rozwojowych w regionach oznaczają m.in.:

- konieczną - będącą naturalnym następstwem i warunkiem procesu decentralizacji systemu polityki regionalnej - **decentralizację systemu finansów publicznych**;
- przebudowę systemu dystrybucji terytorialnej środków (tzw. **terytorializacja**).

Służyć to będzie realnej odpowiedzialności jednostek samorządu terytorialnego za rozwój danego terytorium, a jednym z instrumentów uzgadniania przez rząd i samorząd wojewódzki wspólnych celów i przedsięwzięć priorytetowych stanie się **kontrakt terytorialny**, gwarantujący podjęcie i finansowanie wynegocjowanych projektów inwestycyjnych. Ważne będzie również przygotowanie i realizacja polityki miejskiej.

- ✓ **wzmacnianie ośrodków wojewódzkich**

W tym celu podejmować trzeba będzie zwłaszcza działania z zakresu stymulowania rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich, takie jak np.:

- rozwiązania integrujące przestrzeń funkcjonalną obszarów miejskich (transport, usługi komunalne, rynek pracy, kultura, usługi publiczne);

- zwiększenie dostępności transportowej - regionalnej i wewnątrzregionalnej (np.: wysokiej jakości połączenia drogowe wszystkich ośrodków wojewódzkich z Warszawą, modernizacja połączeń kolejowych);

✓ **tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich**

Proces ten obejmie rozwój innych niż największe ośrodki wojewódzkie znaczących ośrodków miejskich oraz wzmocnienie potencjału obszarów wiejskich. Szczególne znaczenie może mieć:

- wspieranie rozwoju ośrodków regionalnych i subregionalnych (m.in. rozwój funkcji o ponadlokalnym oddziaływaniu, rozbudowa infrastruktury związana ze specjalizacją gospodarczą, podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej – uzbrajanie terenów, dostępność przestrzenna, inne elementy zwiększające **atrakcyjność zamieszkania i inwestycji**);
- wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie **działań rewitalizacyjnych**, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym;
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich z uwzględnieniem ich potencjałów i pełnionych przez nie funkcji, m.in. dywersyfikacja gospodarcza, mobilność zawodowa i przestrzenna, połączenia transportowe, rozwój przedsiębiorczości, rozwój **nowych funkcji obszarów wiejskich** oraz wspieranie tworzenia nowych typów miejsc pracy zorientowanych na turystykę, ekologię, czy powiązanych z telepracą w różnych dziedzinach.

✓ **zwiększenie spójności terytorialnej**

Strategicznym dążeniem jest wreszcie zapewnienie spójności wewnętrznej kraju (tak, aby żadne z terytoriów nie było wykluczone z rozwoju) oraz niedopuszczenie do nadmiernych różnicowań przestrzennych. Zapewnienie stabilnych podstaw długofalowego rozwoju kraju wymaga, aby wszystkie obszary oraz wszystkie jednostki i grupy społeczne miały możliwość w nim uczestniczyć i czerpać z generowanych przez zmiany korzyści.

Aby to osiągnąć należy przede wszystkim ukierunkować interwencje na:

- przeciwdziałanie procesom marginalizacji w skali krajowej poprzez działania na rzecz **wzmocnienia istniejącej sieci miast i wspomaganie urbanizacji**, rozwój zasobów ludzkich i kapitału społecznego oraz rozwój przedsiębiorczości;
- **działania wyrównawcze na najbardziej zapóźnionych obszarach wiejskich** na rzecz zwiększenia dostępu i jakości podstawowych usług publicznych;
- skoncentrowane i zintegrowane działania (infrastruktura, zagadnienia społeczne i gospodarcze) w zakresie **rewitalizacji miast** i na obszarach tracących dotychczasowe funkcje;
- **oddziaływanie na obszary przygraniczne** w celu przełamania barier rozwojowych i odblokowania ich potencjałów (ze szczególnym uwzględnieniem granicy obszaru Schengen);
- **zwiększenie dostępności przestrzennej obszarów peryferyjnych.**

Realizacja reform w obszarze spójność społeczna i terytorialna będzie monitorowana m.in. za pomocą następujących wskaźników:

lp.	Wskaźnik	Wartość w roku bazowym (2010)	Wartość w roku docelowym (2020)	Źródła dla 2010 r.
1	Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata (w %)	20,5	27	GUS
2	Udział województw Polski Wschodniej w PKB (w %)	15,2 (2008)	18-20	obliczenia własne na podstawie danych GUS
3	Udział w dochodach wiejskich gospodarstw domowych dochodów z pracy najemnej i pracy na własny rachunek (w %)	54	64	GUS

Środki finansowe

Podstawowym założeniem dla określenia skali środków potrzebnych na realizację Strategii Rozwoju Kraju 2020 jest **skoncentrowanie wydatków na działaniach rozwojowych, tj. na edukacji, zdrowiu, transporcie, infrastrukturze komunikacyjnej, środowiskowej, badaniach i rozwoju oraz kulturze**, co możliwe będzie nie poprzez wzrost deficytu, ale przede wszystkim przez ograniczenie wydatków nieefektywnych, przynoszących najmniejsze korzyści dla rozwoju.

Sfinansowanie działań wskazanych w SRK 2020 będzie wymagało zaangażowania znacznych środków publicznych (krajowych i unijnych). Szacuje się, że aby możliwa była realizacja przedsięwzięć rozwojowych przy zachowaniu stabilności makroekonomicznej kraju, publiczne nakłady na tego typu działania powinny w 2020 r. **sięgnąć 17,6% PKB**.

Zakłada się, że w analizowanym okresie **23-25% wskazanych wydatków rozwojowych będzie finansowanych środkami UE**. Uzupełniającym źródłem finansowania działań rozwojowych będą środki prywatne, szczególnie w obszarze B+R, transportu, czy też jako główne źródło inwestycji w obszarze energetyki, infrastruktury portowej, lotniskowej i telekomunikacyjnej (uzupełniane środkami UE i towarzyszącymi im krajowymi środkami publicznymi przeznaczonymi na współfinansowanie).

Zamierzenia inwestycyjne wynikające ze Strategii Rozwoju Kraju 2020 **mają charakter ramowy** – określają pożądane inwestycje i skalę niezbędnych środków finansowych, niemniej jednak pozostawiają ich realizację odpowiednim instytucjom **i są uwarunkowane zmieniającymi się w czasie możliwościami finansowymi i administracyjnymi**.

Załącznik – Strategiczne zadania państwa – wyciąg

Strategia Rozwoju Kraju formułuje zespół **strategicznych zadań państwa w perspektywie 2020 roku**, które w syntetyczny sposób ujmują zakres i istotę całości priorytetowych kierunków interwencji, jakie zostały wyznaczone w trzech obszarach tematycznych tej strategii.

Wśród **zadań o charakterze systemowym** warto wymienić:

- Modernizację struktury wydatków publicznych, w tym zwiększenie udziału wydatków rozwojowych (realokacja wydatków publicznych, stopniowe zastępowanie wydatków ze środków UE finansowaniem krajowym).
- Zwiększenie efektywności świadczeń społecznych (choroba, macierzyństwo, inwalidztwo, wypadki przy pracy, bezrobocie, starość).
- Usprawnienie wymiaru sprawiedliwości skutkujące skróceniem średniego czasu trwania postępowania sądowego (zmiana sposobu zarządzania sądami, uproszczenie procedur sądowych) oraz zmiany w systemie organizacyjno-proceduralnym prokuratury.
- Określenie i wsparcie nowoczesnych technologii mogących stanowić przewagi konkurencyjne gospodarki (np. czyste technologie, medycyna, wzornictwo przemysłowe, agrobiologia).
- Wprowadzenie i zapewnienie ładu przestrzennego w skali kraju i w wymiarze lokalnym.
- Wprowadzenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa państwa, ratownictwa i ochrony ludności (w tym usprawnienie systemu zarządzania kryzysowego).

Przyjęto również realizację **zadań o charakterze inwestycyjnym – twardym**, w tym np.:

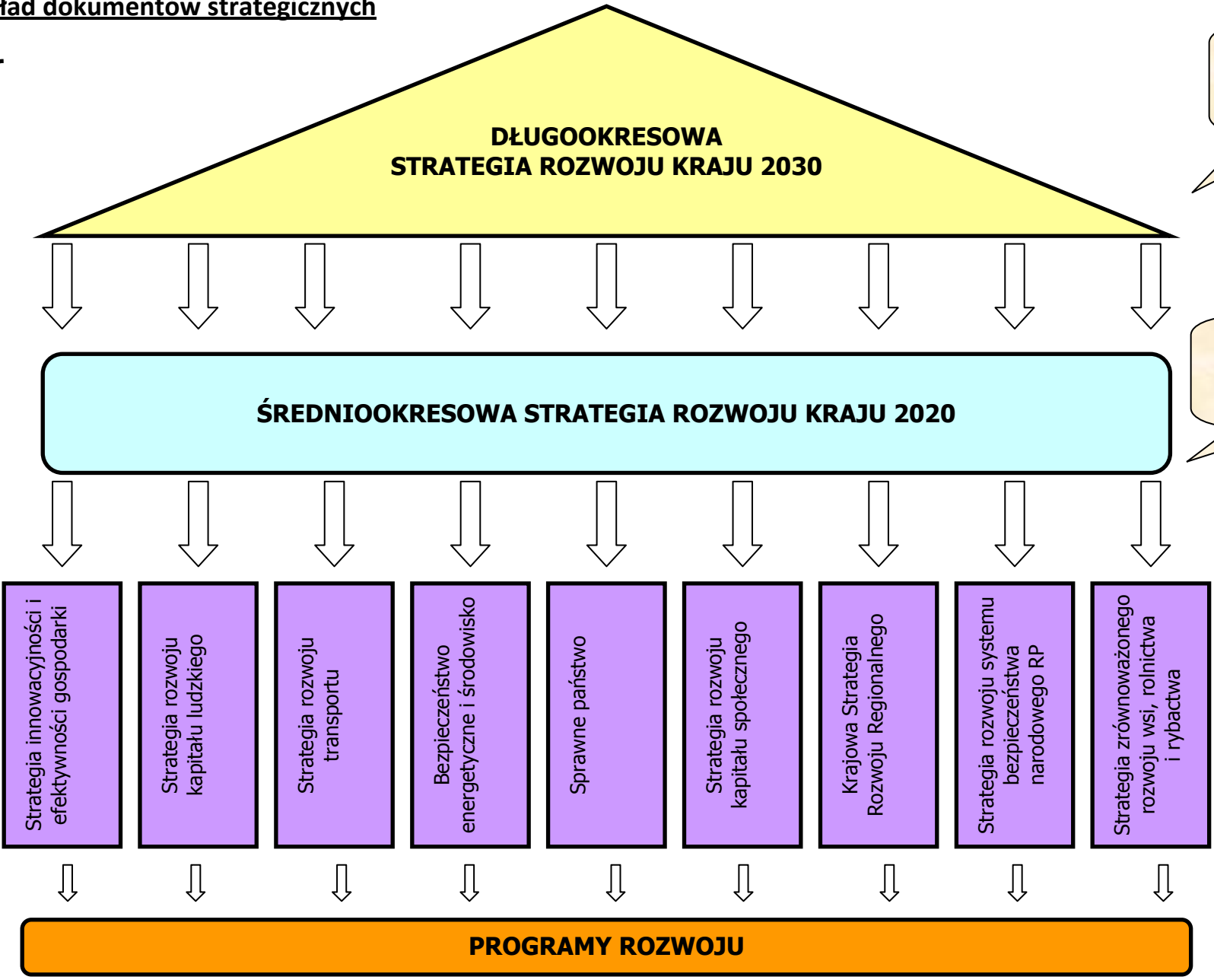
- Inwestycje w infrastrukturę drogową - wysokiej jakości połączenia drogowe na linii miasta wojewódzkie – Warszawa; budowa obwodnic; budowa i modernizacja połączeń lokalnych (dostępność do rynków pracy).
- Inwestycje w infrastrukturę kolejową - budowa sieci połączeń o wysokim standardzie pomiędzy najważniejszymi ośrodkami gospodarczo-społecznymi; modernizacja połączeń kolejowych umożliwiających dostęp do rynków pracy.
- Rozwój energetycznych projektów infrastrukturalnych (modernizacja linii przesyłowych, rozbudowa infrastruktury przesyłowej, rozbudowa wybranych rurociągów produktowych, wdrożenie programu polskiej energetyki jądrowej, zwiększenie udziału OZE).
- Zapewnienie dostępu do łączy szerokopasmowych.
- Działania minimalizujące ryzyko powodziowe.

Natomiast do **zadań o charakterze inwestycyjnym – miękkim** zaliczono m.in.:

- Wdrożenie kompleksowych rozwiązań w zakresie polityki prorodzinnej (elastyczne formy zatrudnienia, różne formy opieki nad dzieckiem, polityka mieszkaniowa itp.).
- Działania z zakresu zdrowia publicznego (precyzyjnie adresowana profilaktyka, kampanie informacyjne i popularyzacyjne) obejmujące choroby cywilizacyjne.

Układ dokumentów strategicznych

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Wyzwania i główne trendy rozwojowe do 2030 roku

Cele i kierunki rozwoju kraju do 2020 roku

9 strategii zintegrowanych